

אֶסְרֵי לַגֶּפֶן, מָאֵי גֶפֶן. דָּא כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, אִיזוּ גֶפֶן? זֵו כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל. וְלָמָּה נִקְרָאת גֶּפֶן? אֲלָא מַה גֶּפֶן לֹא מְקַבְּלַת עֲלֶיהָ נְטִיעָה אַחֲרַת, כִּף גַּם כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל לֹא מְקַבְּלַת עֲלֶיהָ אֲלָא אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמְשׁוּם כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל נִכְפִּים לְפָנֶיהָ כָּל הַפְּחוֹת הָאֲחֵרִים וְלֹא יְכוּלִים לְהִרְע וְלִשְׁלֹט בְּעוֹלָם, וְלִכְּן הִטִּיל הַפְּתוּב אֶת הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ בִּינֵיהֶם בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. בְּנֵי אֲתָנּוּ, שְׁנַעְקָר מִשׁוּם אוֹתוֹ שׁוֹרֵק, כְּמוֹ שְׁנַעְמָר וְאֲנָכִי נְטַעְתִּיךָ שׁוֹרֵק וְגו'.

כַּבֵּם בִּינֵן לְבִשׁוּ וְגו'. כַּבֵּס? ! כַּבֵּס הִנֵּה צְרִיךְ לְכַתֵּב! אֲלָא כַּבֵּס מִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, וּמִיּוֹם? זֶה מְלֶךְ הַמְּשִׁיחִים. בִּינֵן - צַד הַשְּׂמָאל, לְמִטָּה. וְעֵתִיד מְלֶךְ הַמְּשִׁיחִים לְשֹׁלֵט לְמַעְלָה עַל כָּל הַפְּחוֹת הָאֲחֵרִים שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְלִשְׁבֹּר אֶת פִּחֵם מְלַמְעָלָה וּמְלַמְטָה.

דְּבַר אַחַר כַּבֵּס בִּינֵן לְבִשׁוּ - כְּמוֹ הַיֵּינן הַזֶּה, מְרָאָה שְׂמַחָה, וְכֹלֹ דִּין [לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת]. כִּף גַּם מְלֶךְ הַמְּשִׁיחִים, יִרְאֶה שְׂמַחָה לְיִשְׂרָאֵל, וְכֹלֹ דִּין לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, זֵו רוּחוֹ שֶׁל מְלֶךְ הַמְּשִׁיחִים, וּמִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם הוּא רוּחַ לְבוֹשׁוֹ בִּינֵן הָעֲלִיּוֹן.

רָאָה מַה כְּתוּב אַחֲרָיו, חֲכַלִּילִי עֵינַיִם מִיֵּין וְלִכְּן שְׂנִים מִחֶלֶב. זֶה יֵינן הָעֲלִיּוֹן, [שְׁמִירוֹהַ שֶׁל הַתּוֹרָה] שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁמִירוֹהַ, מִמֶּנּוּ שׁוֹתָה. וְלִכְּן שְׂנִים מִחֶלֶב, שְׁהֵרִי הַתּוֹרָה יֵינן וְחֶלֶב, תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה.

כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) וַיֵּינן יִשְׂמַח לְבַב אֲנוּשׁ [לְמָה? מִשׁוּם שְׁמִמְקוֹם שֶׁל שְׂמַחָה הוּא

אֶסְרֵי לַגֶּפֶן, מָאֵי גֶפֶן. דָּא כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, אִמָּאֵי אַתְקִרִיאַת גֶּפֶן. אֲלָא מַה גֶּפֶן, לֹא מְקַבְּלַת עֲלֶיהָ נְטִיעָה אַחֲרָה, הִכִּי נְמִי כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, לֹא מְקַבְּלַת עֲלֶיהָ אֲלָא לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, אַתְכַּפְּיִין קָמָה כָּל חִילִין אַחֲרֵינִין, וְלֹא יְכַלִּין לְאַבְאָשָׁא וְלִשְׁלֹטָאָה בְּעַלְמָא. וְעַל דָּא אֲטִיל קָרָא שְׂמָא קַדִּישָׁא בִּינֵיהוּ, בְּהֵאֵי גִיסָא וּבְהֵאֵי גִיסָא. בְּנֵי אֲתָנּוּ, דָּאֲתַעְקָר בְּגִין הֵהוּא שׁוֹרֵק, כְּמָה דָּאֲתַ אָמַר, וְאֲנָכִי נְטַעְתִּיךָ שׁוֹרֵק וְגו'.

כַּבֵּם בִּינֵן לְבִשׁוּ וְגו', כַּבֵּס, כַּבֵּס מִיּוֹם מִיּוֹם לִיָּה. אֲלָא כַּבֵּס, מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עַלְמָא, וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא מְלַפָּא מְשִׁיחָא. בִּינֵן סְטֵר שְׂמָאלָא. וּבְדָם עֲנָבִים סְטֵר שְׂמָאלָא לְתַתָּא. וַיִּמִּין מְלַפָּא מְשִׁיחָא (דף רח ע"א) לְשֹׁלֵטָאָה לְעֵילָא עַל כָּל חִילִין אַחֲרֵינִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְלְתַבְּרָא תוֹקֶפִיהוֹן מְעֵילָא וּמִתַּתָּא.

דְּבַר אַחַר, כַּבֵּס בִּינֵן לְבִשׁוּ, כְּגוֹוֹנָא דְהֵאֵי חֲמָרָא, אַחֲזִי חִידוֹ, וְכוּלִיָּה דִּינָא (לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת). הִכִּי נְמִי מְלַפָּא מְשִׁיחָא, יַחֲזִי חִידוֹ לְיִשְׂרָאֵל, וְכוּלִיָּה דִּינָא לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, דָּא רוּחָא דְמְלַפָּא מְשִׁיחָא, וּמֵן יוֹמָא דְאַתְבְּרִי עַלְמָא, אֲסַחִי לְבוּשִׁיהָ בְּחֲמָרָא עַלְאָה.

חֲמִי מַה כְּתִיב בְּתַרְיָה, חֲכַלִּילִי עֵינַיִם מִיֵּין וְלִכְּן שְׂנִים מִחֶלֶב, דָּא חֲמָרָא עַלְאָה, (ס"א דְמַרְוֵי דְאוּרִיָּתָא) דְאוּרִיָּתָא דְמַרְוֵי, מְגִיָּה שְׂתִי. וְלִכְּן שְׂנִים מִחֶלֶב, דְהֵאֵא אוּרִיָּתָא יֵינן וְחֶלֶב, תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה.

כְּתִיב, (תְּהִלִּים קד) וַיֵּינן יִשְׂמַח לְבַב אֲנוּשׁ (ס"א אִמָּאֵי, כְּגִין דְמֵאֲתַר דְחִידוֹתָ קֵאֲתִי, וּמֵאֵן הוּא סוּפִיָּה דְקָרָא)

בא, ומהו סוף הפסוק? להצהיל פנים משמן, ודאי ממקום שנקרא שמן. בא ראה, שירת היין חדרה, הוא מקום שכל שמחה יוצאת ממנו, וסופו דין, מה הטעם? משום שסופו מקום פנוס של הכל, דין הוא, ובו גודן העולם, ולכן ראשית חדרה, וסוף דין. משום כך להצהיל פנים משמן, ממקום שכל חדרה יוצאת ממנו.

ולחם לבב אנוש יסעד, איזה לחם? אלא לחם סועד [סומך] את העולם. ואם תאמר שבו תלוי לבדו סעד העולם - לא כך, שהרי לילה בלי יום לא נמצא, ולא צריך להפרידם. וימי שמפרידם יתפרד מהחיים, והיגו שכתוב (דברים ח) למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, משום שלא צריך להפריד.

ואם תאמר, דוד איך אמר ולחם לבב אנוש יסעד, הואיל ולא תלוי בו לבדו סעד כל העולם? אלא דיוק הדבר ולחם, וא"ו התוסף, כמו וה, ועל זה הכל נמצא כאחד.

בא ראה, מי שמברך על המזון, לא יברך על שלחן ריק, וצריך להמצא לחם על השלחן וכוס של יין בימין, מה הטעם? בשביל לקשר שמאל בימין, ולחם שיתברך מהם ולהתקשר בהם, ולהיות הכל קשר אחד, לברך את השם הקדוש פראוי. שהרי לחם נקשר ביין, ויין בימין, ואז הברכות שורות בעולם, והשלחן נתקן פראוי.

אמר רבי יצחק, אלמלא לא הודמנה לנו דרך זו אלא לשמע הדברים הללו - די לנו. אמר רבי יהודה, נאה הוא לתינוק זה שלא

להצהיל פנים משמן, ודאי מאתר דאתקרי שמן. תא חזי, שירתא דחמרא חדרה, הוא אתר דכל חידו מניה נפקא. וסופיה דינא. מאי טעמא, בגין דסופא דיליה, אתר פנישו דכלא, דינא הוא, וביה אתדן עלמא. ועל דא שירותא חדרה, וסופא דינא. בגיני כך, להצהיל פנים משמן. מאתר דכל חדרה מניה נפקא.

ולחם לבב אנוש יסעד, מאן לחם. אלא לחם עלמא סעיד (סמיד), ואי תימא, דביה תלייא סעידו דעלמא בלחודוי, לאו הכי, דהא ליליא בלא יומא, לא אשתפח, ולא בעי לאפרשא לון. ומאן דאפריש לון, יתפרש מחיין, והיינו דכתיב, (דברים ח) למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם. בגין דלא בעי לאתפרשא.

ואי תימא, דוד היך קאמר ולחם לבב אנוש יסעד, הואיל ולא תלייא ביה בלחודוי סעידו דעלמא. אלא דייקא דמלה, ולחם, וא"ו איתוסף, כמו ויי, ועל דא, פלא אשתפח כחדא.

תא חזי, מאן דמברך על מזונא, לא יברך על פתורא ריקניא, ובעי נהמא לאשתפחא על פתורא, וכסא דחמרא בימינא. מאי טעמא, בגין לקשרא שמאלא בימינא, ונהמא דיתברך מנייהו, ולא תקשרא בהו, ולמהוי כלא חד קשורא, לברכא שמא קדישא כדקא יאות. דהא לחם אתקשר ביין, ויין בימינא, וכדין ברכאן שריין בעלמא, ופתורא אשתלים כדקא יאות.

אמר רבי יצחק, אלמלא לא אודמן לן אורחא דא אלא למשמע מלין